

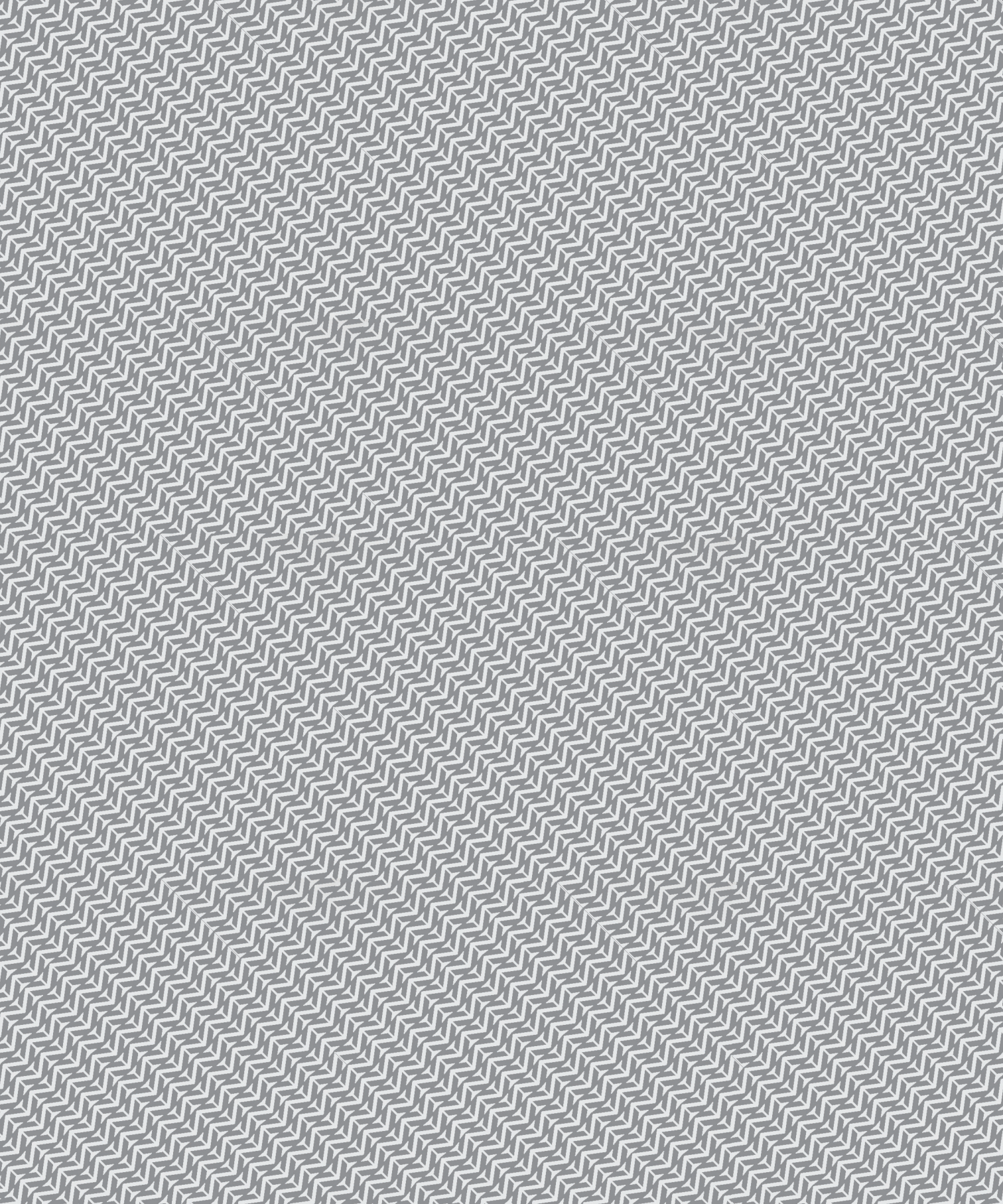

GENERAL BRYGADY

Stanisław Grzmot-Skotnicki

1894-1939

OFICER
LEGIONÓW POLSKICH

ŻOŁNIERZ WOJEN
POLSKO-UKRAIŃSKIEJ
I POLSKO-BOLSZEWICKIEJ

DOWÓDCA POMORSKIEJ
BRYGADY KAWALERII

BOHATER
KAMPANII POLSKIEJ 1939 R.

POLEGŁ
W BITWIE NAD BZURĄ
19 WRZEŚNIA 1939 R.

STANISŁAW SKOTNICKI

OFICER LEGIONÓW POLSKICH

syn Maksymiliana i Wandy z d. Russockiej, pochodził ze szlacheckiej rodziny herbu Bogoria.

Urodził się 13 stycznia 1894 r. w rodzinnym majątku Skotniki w powiecie sandomierskim.

W 1911 r. ukończył siedmioklasową Szkołę Handlową w Radomiu. W latach 1913-1914 studiował w Wyższej Szkole Handlowej w St. Gallen w Szwajcarii, gdzie wraz z innymi polskimi studentami założył Związek Strzelecki.

Po kursie podoficerskim w Stróży i Oleandrach Krakowskich, pełnił funkcję komendanta oddziału Związku.

Skotnicki służył w Legionach Polskich od sierpnia 1914 r. Wkrótce dodał do nazwiska legionowy pseudonim „Grzmot”. Przeszedł cały szlak bojowy 1. Pułku Ułanów Legionowych, odznaczając się odwagą, umiejętnościami dowódczymi i zdobywając kolejne szarże oficerskie.

9 października 1914 r. otrzymał nominację na stopień podporucznika, a 1 stycznia 1915 r. na porucznika. W tym czasie objął dowództwo szwadronu 1. Pułku Ułanów „Beliny” - Władysława Prażmowskiego, który wsławił się przeprowadzeniem wysoce niebezpiecznej misji: wraz z wybuchem wojny austriacko-rosyjskiej do Kongresówki miały wkroczyć polskie oddziały wojskowe, aby zabezpieczyć ich działania, komendant Józef Piłsudski postanowił wysłać patrol, którego zadaniem było nawiązanie kontaktu ze Związkiem Walki Czynnej w Królestwie oraz zlokalizowanie rosyjskich jednostek wojskowych i policji, Stanisław Skotnicki był członkiem ułańskiej zwiadowczej „siódemki Beliny”.

Legionista ppor. Stanisław Grzmot-Skotnicki w 1914 r.

Pierwszy patrol strzelecki,
„siódemka Beliny”:
Władysław Belina-
Prażmowski, Janusz
Głuchowski, Zygmunt
Bończa-Karwacki,
Stanisław Grzmot-
Skotnicki, Antoni
Zdzisław-Jabłoński, Stefan
Hanka-Kulesza, Ludwik
Kmicie-Skrzyński, 1914 r.

Podczas kryzysu przysięgowego, gdy odmówił złożenia przysięgi na wierność państwu centralnym – 20 lipca 1917 r. udał się dobrowolnie do obozu szeregowych w Szczypiornie. Zadenuncjowany przez Niemców jako oficer, został aresztowany, osadzony w ciemnicy, a następnie internowany w Niemczech do 14 października 1918 r. Po powrocie do Polski wstąpił do Polskiej Organizacji Wojskowej i wziął udział w rozbrajaniu Austriaków. Otrzymał również zadanie utworzenia jednostki kawaleryjskiej – 1. Pułku Szwoleżerów im. Józefa Piłsudskiego. Z tą jednostką walczył na froncie wojny polsko-ukraińskiej. Następnie został skierowany na kurs oficerów do Aplikacyjnej Szkoły Kawalerii w Saumur we Francji, którą ukończył z pierwszą lokatą. 1 września 1920 r., już jako podpułkownik, został mianowany dowódcą VIII Brygady Jazdy, którą kierował podczas wojny polsko-bolszewickiej.

17 września 1920 r. podpułkownik Stanisław Skotnicki, przed wkroczeniem do Klewania, w obliczu niebezpieczeństwa odcięcia brygady od zaplecza przez bolszewików, brawurowo przekroczył, z dowodzoną przez siebie brygadą, rzekę Stubłę, zajął miasto i obronił je przed przeważającymi siłami bolszewików, prowadząc swój oddział w pierwszym szeregu do kontrataku w bitwie klewańskiej. Za swoje męstwo, ale także wzburzenie w podwładnych „największego wysiłku i dzielności w obliczu znacznej przewagi nieprzyjaciela”, został odznaczony orderem Virtuti Militari V klasy. Ponadto w czasie wojny polsko-bolszewickiej brał udział w pościgu za kawalerią Bu-dionnego, w akcji na Równo i Horyń, w bitwie o Korzec oraz w bitwie pod Baranówką.

Żołnierze
I Brygady
Legionów
podczas postoju
w 1914 r. Pierwszy
z prawej
odwrócony
profilem – Józef
Piłsudski,
pierwszy z lewej
w mundurze
ułana: Stanisław
Grzmot-
Skotnicki.

Grupa ułanów z I Brygady
Legionów na postoju
w Nowym Sączu podczas
kampanii podhalańskiej
w 1914 r. Widoczny dowódca
1 Pułku Ułanów Legionów
Polskich – Władysław
Belina-Prażmowski
(w środku) w towarzystwie
Gustawa Orlicz-Dreszera
(z prawej) i Stanisława
Grzmota-Skotnickiego
(z lewej).

SŁUŻBA CZYNNA W WOJSKU POLSKIM

W październiku 1921 r. Skotnicki został instruktorem Centralnej Szkoły Kawalerii w Grudziądzu, rok później był już szefem wyszkolenia wojskowego. 5 czerwca 1924 r., po nominacji na pułkownika, został wyznaczony dowódcą 15. Pułku Ułanów Poznańskich, 29 lipca 1927 r. objął dowództwo Brygady Kawalerii „Baranowicze”. 1 stycznia 1930 r. został mianowany generałem brygady.

W dokumentacji wojskowej Skotnickiego przeważają bardzo dobre opinie przełożonych. Oceniany był jako wybitny, zdyscyplinowany, lojalny, odpowiedzialny, pełen inicjatywy, wysoce inteligentny, sprawdzający się w każdej sytuacji, fachowo wyszkolony dowódca kawalerii – świetny w boju i w czasie pokoju, wybitny taktik. Doskonały instruktor i wykładowca, doprowadził do bardzo wysokiego poziomu. Opisany został jako oficer rzadkiej wartości, o wysokich zaletach osobistych, prawy i uczciwy. Ponadto wyborny jeździec i sportowiec, „lubi służbę kawaleryjską nadzwyczajnie”.

„Przed pułk. Skotnickim leży szeroko otwarta, świetna i zasłużona kariera” – tymi słowami kończy się opinia z 1925 r. gen. Kazimierza Sosnkowskiego.

Zjazd "beliniaków"
w dziesięciolecie wymarszu
w 1924 r. W centrum siedzi
marszałek J. Piłsudski.
W górnym rzędzie
czwarty od lewej: płk S.
Grzmot-Skotnicki,
następnie
płk W. Belina-Prażmowski.
W pierwszym rzędzie od
lewej: płk B. Wieniawa
-Długoszowski.

Ekipy jeździeckie
biorące udział
w III Międzynar.
Konkursach
Hippicznych
w Warszawie w 1929 r.
na bankiecie
w Ministerstwie Spraw
Wojskowych:
w centrum siedzi
marsz. J. Piłsudski, płk
S. Grzmot-Skotnicki
siódmy z lewej
w drugim rzędzie.

"Bal-Bridge"
w Warszawie, 1926-
1931. Gen. Stanisław
Grzmot-Skotnicki
trzeci z lewej
w pierwszym rzędzie.

Zwycięska ekipa
3 Pułku Strzelców
Konnych
z Wołkowyska
prezentuje
zdobytą nagrodę
obraz W. Kossaka
"Szarża chorągwi
królewicza
Jakuba pod
Wiedniem".
Przewodniczący
jury zawodów gen.
brygady Stanisław
Grzmot-Skotnicki
pierwszy z lewej.
1931 r.

Rajd kawalerii na trasie Baranowicze-Warszawa w 1932 r. Uczestnicy rajdu konno w szeregu przed startem. Gen. Stanisław Grzmot-Skotnicki pierwszy z lewej.

Gen. Bolesław Wieniawa-Długoszowski wita gen. Stanisława Grzmot-Skotnickiego na zakończenie rajdu kawalerii Baranowicze-Warszawa w 1932 r.

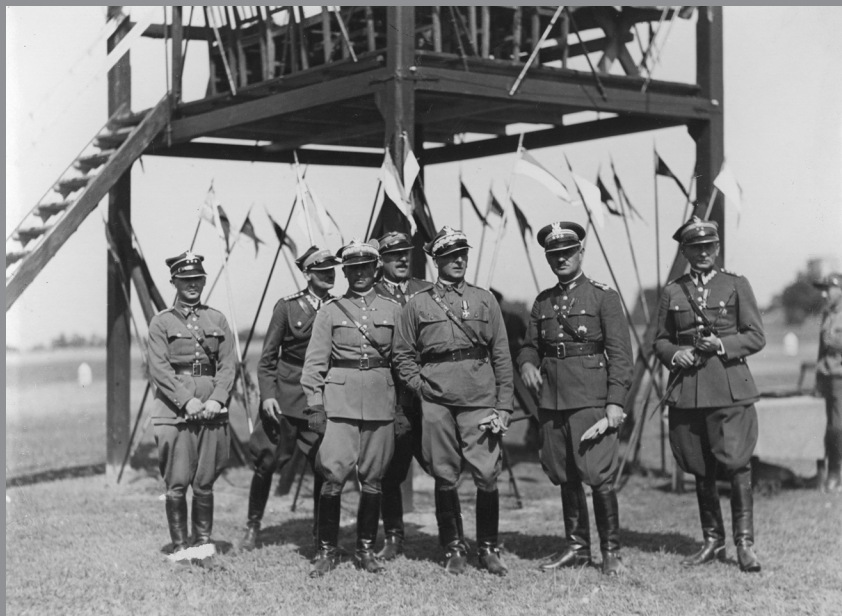

ODZNACZENIA I ZASZCZYT

Poza najwyższym odznaczeniem
Virtuti Militari gen. Stanisław Skot-
nicki otrzymał m.in.: Order Koman-
dorski Odrodzenia Polski, Krzyż
Niepodległości, Krzyż Walecznych
czterokrotny, Złoty Krzyż Zasługi,
Medal Dziesięciolecia, Komandorię
Francuskiej Legii Honorowej, Krzyż
Francuskiej Legii Honorowej 5. kla-
sy, Łotewski Medal Pamiątkowy.

W okresie dwudziestolecia między-
wojennego był Prezesem Związku
Legionistów Polskich, Preze-
sem Polskiej Macierzy Szkolnej
Koła Baranowickiego, Prezesem
Wschodniokresowego Klubu Jazdy
i Prezesem Wojskowego Klubu
Sportowego.

Zawody
jeździeckie
w Rakowicach
pod Krakowem
w 1932 r.
Widoczni m.in.
gen. Bolesław
Wieniawa-
Długoszowski
(trzeci z prawej),
i gen. Stanisław
Grzmot-
Skotnicki
(trzeci z lewej).

Piętnastolecie
2. Pułku Ułanów
Grochowskich
w Suwałkach
w 1932 r.
Defilada pułku
z byłymi
dowódcami
na czele.
Pierwszy
z lewej: gen.
Stanisław
Grzmot-
Skotnicki.

Zjazd Polskiego
Związku
Jeździeckiego
w kasynie
garnizonowym
w Warszawie
w 1933 r.
Gen. S. Grzmot-
Skotnicki
szósty z prawej.

Fotografia
grupowa
uczestników
zawodów
w 1933 r.
W środku
w pierwszym
rzędzie gen.
Stanisław
Grzmot-
Skotnicki.

Zawody
jeździeckie
w Baranowiczach,
w 1933 r. Łoża
sędziowska, gen.
Stanisław Grzmot-
Skotnicki stoi
przed czterema
oficerami.

Członkowie Komitetu
Jazdy Polskiej na
dziedzińcu wawelskim
w Krakowie
w 1934 r. Gen. Stanisław
Grzmot-Skotnicki stoi
obok artysty malarza
Wojciecha Kossaka.

Loża sędziowska, zawody w Hrubieszowie
w 1934 r. Gen. Stanisław Grzmot-Skotnicki
siedzi pierwszy z prawej.

Klub tenisowy
w Wejherowie,
lata trzydzieste
XX w. Tenisistka
Jadwiga
Jędrzejowska
(druga z lewej
strony) w
towarzystwie
członków zarządu
klubu. Gen.
Stanisław Grzmot-
Skotnicki siedzi
trzeci z prawej
strony.

Msza św.
na dziedzińcu
Wawelu
w czasie XIII zjazdu
Legionistów
w 1935 r. Widoczni
m.in.: premier
W. Sławek, gen.
E. Rydz-Śmigły,
minister spraw
zagranicznych
J. Beck, gen. K.
Sosnkowski,
dowódca IX
Samodzielnej
Brygady Kawalerii
gen. S. Skotnicki.

Posiedzenie Rady Głównej
Towarzystwa Rozwoju
Ziem Wschodnich
w 1935 r. Widoczni m.in.:
premier A. Prystor
(w środku, z brodą), gen.
bryg. S. Skotnicki (szósty
z lewej).

RODZINA

W 1919 r. Stanisław Skotnicki ożenił się ze Stefanią z domu Calvas, mieli dwoje dzieci: Stanisława, urodzonego w 1920 r. i rok młodszą Stefanię.* Żona generała zmarła w 1934 r. Drugą żoną Stanisława była Maria z domu Karczevska.

* W czasie II wojny światowej syn Stanisław walczył w kampanii polskiej 1939 r., był podporucznikiem Armii Krajowej. Po wojnie Żołnierz Wyklęty, został skazany w 1951 r. przez Sąd Wojewódzki dla m. st. Warszawy na 6 lat pozbawienia wolności, karę zwiększono do 8 lat. Zrehabilitowany został w 1956 r. Córka Stefania była Powstańcem Warszawskim.

Stanisław Skotnicki z żoną Stefanią
i dziećmi.
Fot. ze zbiorów rodziny
gen. S. Grzmota-Skotnickiego.

Stanisław Skotnicki z żoną.
Fot. ze zbiorów rodziny
gen. S. Grzmota
-Skotnickiego.

Przybycie
delegacji klubów
jeździeckich
na uroczystość
wręczenia odznaki
jeździeckiej
marsz. E. Rydzowi-
Śmigłemu w 1936 r.
Widoczni m.in.: gen.
bryg. S. Grzmot-
Skotnicki, i gen.
bryg. W. Anders.

Uczestnicy
uroczystości
otwarcia nowego
lokalu Biblioteki
Publicznej
i Czytelni
w Baranowiczach
w 1936 r. Obecni
m.in.: starosta
baranowicki
Karol Wańkowicz
i gen. Stanisław
Grzmot-Skotnicki.

Gen. Stanisław
Grzmot-
Skotnicki jako
uczestnik biegu
myśliwskiego
rozegranego
w Bydgoszczy
w 1938 r.,
w ramach
jeździeckich
mistrzostw
Polski.

Dowódca Pomorskiej Brygady Kawalerii
gen. Stanisław Grzmot-Skotnicki podczas
defilady w 1938 r. w Wejherowie.

DOWÓDCA POMORSKIEJ BRYGADY KAWALERII

We wrześniu 1939 r. gen. Skotnicki objął dowództwo Pomorskiej Brygady Kawalerii oraz Osłonowej Grupy Operacyjnej „Czersk”, w ramach Armii „Pomorze”.

Wobec naporu przeważających sił niemieckich Grzmot-Skotnicki skierował działania podległych mu oddziałów na Bydgoszcz. W wyniku walk z silniejszymi Niemcami większość jego wojsk została rozbita lub utraciła zdolność bojową i została połączona z innymi jednostkami.

Z pozostałych oddziałów Grupy Operacyjnej „Czersk” Skotnicki zorganizował zbiorczy pułk kawalerii, który wspólnie z Podolską Brygadą Kawalerii stworzył dowodzoną przez niego Grupę Operacyjną, walczącą w ramach Armii „Poznań”.

Po przegrupowaniu i forsownych marszach żołnierze Skotnickiego znaleźli się w centrum bitwy nad Bzurą, gdzie w walkach pod Kutnem i Sochaczewem ponieśli znaczne straty. Zmierzali, jak cała Armia „Poznań”, przez Puszcę Kampińską w stronę Warszawy.

Rankiem 18 września resztki Pomorskiej Brygady Kawalerii przeszły w rejon ujścia Bzury do Wisły. Gen. Grzmot-Skotnicki zarządził wymarsz brygady pod dowództwem płk. Jastrzębskiego, a sam czekał na nadchodzących pozostałych żołnierzy z podlegających mu batalionów piechoty, by dopilnować ich przeprawy przez Bzurę.

Przedstawiciele wojska podczas Mszy św. w czasie uroczystych obchodów rocznicy Bitwy Warszawskiej w Wejherowie w 1938 r. Na pierwszym planie dowódca Pomorskiej Brygady Kawalerii gen. Stanisław Grzmot-Skotnicki.

Prezes Polskiego Związku Jeździeckiego płk Zbigniew Brochwicz-Lewiński otwiera VIII Jeździeckie Mistrzostwa Polski w Bydgoszczy w 1938 r. Widoczny za nim prezes Pomorskiego Towarzystwa Zachęty do Hodowli Koni gen. Stanisław Grzmot-Skotnicki.

BOHATER KAMPANII POLSKIEJ 1939 R.

Wieczorem 18 września u ujścia Bzury zebrało się około pół tysiąca piechurów, z których utworzono grupę uderzeniową w celu przełamania okrążenia przeciwnika. Podkomendni gen. Grzmota-Skotnickiego sprawnie przeprawili się przez rzekę, łamiąc stosunkowo słaby opór Niemców. Szli w stronę Puszczy Kampinoskiej. Pod majątkiem Tułowice dostali się jednak pod ogień karabinów maszynowych. Gen. Stanisław Grzmot-Skotnicki został ranny po otrzymaniu postrzału niemieckiego ciężkiego karabinu maszynowego w pierś i brzuch. Wydał jeszcze rozkaz zastępcy, podpułkownikowi dyplomowanemu Kazimierzowi Maxowi, by ten przejął dowództwo i poprowadził ludzi do puszczy.

Ciężko ranny generał zmarł następnego dnia, 19 września 1939 r. Został pochowany przez okoliczną ludność, a dwa lata później – za zgodą niemieckiej administracji – ekshumowany i pochowany na cmentarzu w Janowie.

W 1952 r. ciało gen. Stanisława Grzmota-Skotnickiego spoczęło na cmentarzu na Powązkach w Warszawie.

Zjazd żołnierzy kawalerii legionowej
„beliniaków” w Warszawie, 2 sierpnia 1939 r.
Prezes Związku Legionistów Polskich Juliusz
Ulrych (z lewej), gen. Stanisław Grzmot-
Skotnicki i gen. Janusz Głuchowski (z prawej)
podczas rozmowy na pl. Marsz. Józefa
Piłsudskiego.

Zniszczony
polski sprzęt
wojskowy po
bitwie nad
Bzurą, 1939 r.

